

RECEPTY A JÍDLO 13. 09. 2012

Aronie je úspěšným bojovníkem proti civilizačním chorobám

Černá jeřabina neboli aronie je keř či menší stromek dorůstající do výšky až 3 metrů, jehož černé plody o velikosti přibližně 1 cm rostou v hroznech....

Černá jeřabina má široké využití

Černá jeřabina neboli **aronie** je keř či menší stromek dorůstající do výšky až 3 metrů, jehož černé plody o velikosti přibližně 1 cm rostou v hroznech. Pro barvu bobulí se černé jeřabině říká také **temnoplodec**.

Plody aronie se sklízí koncem léta a začátkem podzimu a mají široké využití v kuchyni. Připravují se z nich chutné marmelády a džemy, sirupy, šťávy, kompoty, likéry, víno, můžeme je sušit nebo použít do moučníků. Samotné bobule jsou ke konzumaci trochu trpké, přidáním cukru se však trpkost ztrácí a vystupuje chuť připomínající borůvky.

I **listy černé jeřabiny** lze využít. Odvar z listů se používá jako prostředek ke snížení [krevního tlaku](#), má protizánětlivé účinky a podporuje tvorbu žluče.

Odkud se k nám černá jeřabina dostala

Původ aronie můžeme hledat na východě Severní Ameriky, kde ji pro její **léčivé účinky** používali k

přípravě pokrmů i indiáni. Do Evropy se tento keř dostal kolem roku 1700, a už tehdy byly jeho plody hojně využívány při léčbě trávicího ústrojí.

V současné době, kdy se lidstvo pomalu, ale jistě, začíná vracet k přírodní léčbě, získává aronie opět své místo mezi **zázračnými rostlinami** nahrazující (a v mnoha ohledech předčící) mnoho chemických léků. Těžko se totiž hledá rostlina, která v sobě skrývá tolik prospěšných látek najednou.

Druhy aronie

Aronia arbutifolia / temnoplodec planikolistý

Aronia prunifolia / temnoplodec třešňolistý

Aronia melanocarpa / temnoplodec černoplodý

Z těchto tří druhů aronie má nejvýznamnější účinky na lidské zdraví **aronia melanocarpa**, ale pokud chceme černou jeřabinu pěstovat jako okrasnou dřevinu, jsou všechny ozdobou každé zahrady.

Plody aronie jsou velmi bohaté na důležité vitamíny

Ne nadarmo se aronie označuje také jako **vitamínová bomba**. Kromě velkého množství biologicky aktivních látek obsahuje také:

- **Vitamín P** – podporuje zpevňování a pružnost žilních stěn, doporučuje se při léčbě křečových žil, bércových vředů a hemoroidů. V kombinaci s vitamínem C je ideální, neboť obě látky se ve svém účinku podporují.
- **Vitamín C** – nejdůležitější vitamín pro lidské zdraví. Podporuje správnou funkci buněk, kostí, šlach, cév, kůže, svalů, napomáhá při hojení ran, je silným antioxidantem a má mnoho dalších pozitivních účinků na organismus.
- **Vitamíny skupiny B** – nezbytné látky pro správné fungování metabolismu a posílení imunity.
- **Vitamín E** – silný antioxidant, který prokazatelně působí proti nádorovému bujení a podporuje činnost nervového systému.

Dále plody černé jeřabiny obsahují také organické kyseliny, cukry, antokyany, jód, pektin a další látky. Tento „koktejl“ účinných složek dělá z **aronie zázrak domácí medicíny**.

Černá jeřabina jako domácí lékař

Vzhledem k mnoha léčivým účinkům plodů aronie můžeme tuto zázračnou bylinu užívat proti mnoha nemocem nebo jako prevenci před nimi.

Nejzásadnější účinky aronie na lidské zdraví:

- Snižuje krevní tlak
- Upravuje krevní oběh
- Je silným antioxidantem
- Pomáhá ke snížení hladiny cholesterolu
- Podporuje léčbu kornatění tepen (aterosklerózy)
- Napomáhá správné funkci jater

- Zmírňuje potíže křečových žil, otoků a hemoroidů
- Diabetikům nahrazuje sladidlo
- Bojuje proti stresu
- Zpomaluje stárnutí organismu

Pěstování a sklizeň aronie

V přírodě se **černá jeřabina** vyskytuje jen zřídka, spíše se vysazuje a šlechtí. Je to dřevina velmi nenáročná na druh půdy, stačí jí jen slunné místo a ochrana proti ptákům, které chutné plody lákají k předčasné sklizni.

Při výběru druhu aronie je třeba brát v potaz, zda má být jen na okrasu nebo budeme chtít využít její plody. Pokud pěstujeme aronii pro **léčivé účinky plodů**, je nejvhodnější druh aronia melanocarpa. Sazenice lze získat řízkováním, odnožemi, hřížením, dělením keřů nebo i z kvalitních semen.

Nejvhodnějším termínem k výsadbě je období říjen – polovina listopadu. Není třeba keř zastříhávat, naopak na koncích větvíček se rodí nejvíce léčivých plodů, které vydrží na keři dlouhou dobu, aniž by ztrácely své vlastnosti. Můžeme je tedy sklízet a zpracovávat postupně. Plody aronie dozrávají v srpnu, listy se sbírají v období duben – květen.

Černá jeřabina v kuchyni

Jak už bylo zmíněno na začátku článku, je **využití aronie v kuchyni** skutečně pestré. Vzhledem k trpké chuti plodů je dobré je před samotným zpracováním osladit nebo přímo předvařit v cukerném roztoku, který vyrobíte jednoduše svařením 1 kg cukru v 1 litru vody. V tomto roztoku se pak aronie jen krátce povaří tak, aby se nerozvařila. Pro zvýraznění aroma můžeme přidat ještě hřebíček, badyán nebo skořici.

Aronie - recepty

Marmeláda z aronie

2 l plodů aronie
1 kg cukru krystal
½ l ovocného vína
5 rozdrčených hřebíčků
½ lžičky mleté skořice
1 velký panák rumu
1 špetka Sorbanu

Marmeláda z aronie - postup přípravy

Plody aronie propláchneme vlažnou vodou a necháme okapat přes síto. Do kastrolu nalijeme víno, přidáme černé jeřabiny a společně povaříme asi ½ hodiny. Vidličkou lehce rozmačkáme, přidáme hřebíček, skořici a krystalový cukr a za stálého míchání vaříme do zhoustnutí. Sorban a rum přidáme až na samém konci vaření. Sorban se do marmelády přidává proto, aby se zabránilo vzniku plísní.

Ještě horká marmeláda z aronie se lije do skleniček, které se pevně zavíčkované otočí dnem vzhůru a

takto se nechají vychladit.

Tuto marmeládu můžeme použít i místo brusinkového kompotu ke svíčkové.

Likér z aronie

1 l plodů aronie
1 l jemné vodky
1 kg cukru krupice

Likér z aronie - postup přípravy

Do pětilitrové zavařovací sklenice dáme černé jeřabiny, které zalijeme vodkou a necháme 14 dní na chladném místě. Každý den alespoň jednou je třeba směs promíchat. Svaříme cukr s 1 litrem vody, necháme vychladnout a přilijeme k jeřabinám. Dalších 14 dní necháme směs být, opět každý den promícháme.

Černé jeřabiny scedíme, výluh plníme do vymytých a suchých lahví. Skladujeme na suchém chladném místě, nejlépe ve sklepě.

Kompot z aronie

1 l plodů aronie
800 g cukru
1 vanilkový cukr
1 celá skořice
2 rozdrcené hřebíčky
1 citrón
1 velký panák rumu

Kompot z aronie - postup přípravy

Postup je velmi jednoduchý. Veškeré ingredience kromě rumu smícháme a vložíme na 30 minut do vyhřáté trouby (citrón nakrájíme na drobné kousky). Poté přidáme rum, zamícháme a plníme do dobře uzavíratelných menších skleniček, např. od dětské výživy, nejlépe sterilizovaných, aby se předešlo plísni. Takto zpracovaná černá jeřabina je vynikající místo brusinek na svíčkovou na smetaně.

Sušená aronie do moučníků

Bobule otrháme i se stopkami a rozložíme na papír do teplé místnosti, nejlépe blízko topení. Asi za týden plody otrháme od stopek a bude-li třeba, necháme ještě dosušit. Sušená aronie se skladuje v dobře uzavřených skleněných nádobách.

Chceme-li sušenou aronii použít do moučníku, zalijeme ji vodou, zasypeme cukrem, přivedeme k varu, plamen vypneme a necháme takto do druhého dne máčet v cukrovém nálevu. Poté zpracováváme jako ostatní ovoce.

Sirup z aronie

2 l plodů aronie

80 g kyseliny citronové
cukr

Sirup z aronie - postup přípravy

Černé jeřabiny omyjeme pod tekoucí vodou a dáme do čtyřlitrové zavařovačky. Smícháme s kyselinou citronovou, sklenici dolijeme vychladlou převařenou vodou a necháme dva dny stát. Poté bobule rozmačkáme a přes čisté plátno necháme šťávu vykapat. Na jeden litr vykapané šťávy přidáme 1 kg cukru a necháme za občasného promíchání rozpustit. Hotový sirup z aronie plníme do vymytých lahví a skladujeme na chladném místě. Sirup vydrží několik měsíců a hodí se jak na přípravu šťávy, tak i jako sladidlo.

Pochoutka z aronie

2 l plodů aronie
1,25 kg cukru
0,5 l bílého vína
1 lžíce mleté skořice
3 rozdrcené hřebíčky

Pochoutka z aronie - postup přípravy

Důkladně omyté plody aronie dáme do většího kastrolu, smícháme se všemi ingrediencemi a asi ½ hodiny za častého míchání povaříme. Ještě horkou směsí plníme dobře uzavíratelné sklenice, které si předem nahřejeme a uložíme na chladném místě.

Čaj z aronie

2 l plodů aronie
1 l bílého vína
1 kg cukru krystal
1,25 dl rumu
citrón

Čaj z aronie - postup přípravy

Bobule důkladně propláchneme vodou a necháme okapat. Vložíme do kastrolu, smícháme s cukrem a vínem a za občasného míchání asi ½ hodiny povaříme. Na závěr přidáme rum a ještě teplou směsí naplníme vymyté, suché, dobře uzavíratelné sklenice. Do velkého hrnku dáme 2 lžíce připravených aronií, kolečko citrónu, zalijeme ½ litrem horké vody a necháme asi 5 minut vyluhovat. Jeřabiny potom sníme.

Černé jeřabiny jsou vynikající i pro přípravu pečeného čaje, zejména v kombinacích s dalším ovocem. Libovolně můžeme aronie kombinovat s červeným či černým rybízem, ostružinami, malinami, jahodami, borůvkami, třešněmi, višněmi, jablky, hruškami, hrozny, švestkami, broskvemi, nektarinkami, brusinkami, angreštem, meruňkami, a dokonce i s ananasem.